

R854A
1217

...
...
...
...

...
...

...
...

...

...

...

...
...

...
...
...

...
...

...

בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
מחלקת ההשאלה - טל' : 02-6585004

000203685974

3טע אויפלאגע.

סאציאליסטישע ארבייטער פופליאטעק.

הגדה של פסח

על פי נוסח חרש.

פריוו 5 מענא.

49

אריינגעגעבן פון דעם

סאציאליסטישען בראשורען פערזאנלעכע-ראטה, ניו יארק.

"Arbeiter Zeitung," 153 East Broadway, N. Y.

מאצי"ל/וילנא, ארז חסד ביאטא ב'ן מאזריקא

הגדה של פסח

על פי נוסח חדש.

ארויסגעגעבן פון דעם „פערזאנלעכענאמט" פון פראשורען
פון דיא אידיש שפרעכענדע סעקציאנען ס. א. פ.
פון נאדראמערקא.

ניו-יארק.

1896.

R⁵ 54A 7277

296.789.7

בעזר חמץ

—o—

מען קומט אהיים פון דער ארבייט ביי נאכט, מען צינד'ט אן א שטיקעל ליכט, מען זוכט אפ'ן טיש, און אונטער'ן טיש, אין אייוועלע, און אונטער'ן אייוועלע, אויף דיא פאליצעס, און אונטער דיא פאליצעס, און אין אלע ווינקעלעך, אפשר האט זיך ערגעץ וואו פארוואלנערט א שטיקעל חמץ... צו פערברייבען דעם הונגער. געפינט מען ניט — געהט מען דעם קולאק צוקאפען און מען לייגט זיך שלאפען. געפינט מען איבער צופעליג יא. דאן זאגט מען „בל חמירא ודמיטא דאיכא פרשותי“ און מען עסט דאס אויף בנשימה אחת וויא דיא עשרת בני חם, און א בלייבט ניט איבער א פיצל, און דאן זאגט מען:

הא לחמא עניא, אט אזוי עסט מען און אזוי ווערט מען פערשווארצט אויף דער וועלט. דעם גאנצען טאג הארעוועט מען, און אז מען קומט ביי נאכט צו הויז, איז ניטא וואס איבער צו בייסען. דיא ווייב שלאפט. דיא קינדער שלאפען. האבען זיי שוין גיגעסען? ווער ווייס? געפינט מען עטוואס אין אייוועלע — איז דאס עסען קאלט און איבערגעשטאנען — נור א בויך-ווייטאג אד-אך... השתא הכא, איצטער האלט דאס אזוי ווייט, לשנה הבאה — ווייס דער טייוויל וויא עס וועט זיין....

(כאן הבן שוא')

טאטע, איך וועל ביי דיר פרעגען פיר קשיות:

מה נשתנה, מיט וואס זיינען מיר אנדערס פון שמואל דעם פאבריקאנט, פון מאיר דעם באנקיר, פון זרח דעם מלוה, פון ר' טודרוס דעם רב? זיי טהוען נאר ניט אז האבען צו עסען און צו טרינקען, סיי ביי טאג סיי ביי נאכט, האטש הונדערט מאָל, און מיר הארעווען מיט אלע אונזערע כחות דעם גאנצען טאג, און ביי נאכט האבען מיר ניט צו עסען אפילו איין מאָל אויף ניט? זיי האבען גרויסע פאלאצען, אויסגעפוצט און איינגעריכטעט מיט אלע וויגאדעס, פיעל שיינע צימערין שטייען נאר ביי זיי ליידניג, און מיר ליגען צוזאמען געשטימט אין א לאך און מען וויל אונז פון דאנען אויף ארויסווארפען?

זיי טהוען נאָר ניט און מראָנען דיא טהייערסטע קליידער, און מיר האָרעווען וויא
אַקסען און האָבען ניט אַ העמד ביין לייב?
זיי עסען אַפּ אַ גוטען מיטאָג, מרינקען אַ גוטע נאָז וויין און ליינען זיך
שלאָפען אין אַ ווייכע, וואַרעמע בעט, און מיר זיינען „כלנו מסובין“ — מיר
שפּאַרען זיך נאָר צו אַ וויילינקע אויף אַ סיעניק פון שמרוי, ברי מיר זאָלען באַלד
ווידער אויפֿשטיין צו דער אַרבייט?

טאטע, ענטפער מיר אַ תירון אויף אַלע פיער קישות.
(דער טאטע פערטדאכט זיך אַ וויילע, קראַצט זיך דיא פאָטילניצע, דערנאָך ענטפערט ער):
דער תירון, מיין קינד, איז אזוי:

עבדים היינו לפרעה במצרים, קנעכט, שלאָפען זיינען מיר גיווען ביי
פרעה'ן אין מצרים, און האָבען גיקנאָטען ליים, גיברענט ציגעל, גיכויט שטערט,
און געהאַרעוועט וויא אַקסען. דאמאָלס אָבער האָבען מיר נאָך געהאַט אַ גאָט,
וואָס האָט מיטלייד גיהאַט מיט דיא אונגליקליכע, האָט ער אונז דורך געוואַלט
בעפרייט פון דער קנעכטשאַפט; היינט אָבער... היינט האלט גאָט מיט דיא
רייכע, נאָר זיי אליין האָבען אַ גאָט, דען אים אַ גאָט צו האָבען מוז מען בעצאָהלען
געלד, און פון וואַנען זאָלען מיר, אַרימז אַרבייטער, געהומען געלד? היינט קענען
מיר אויף גאָט ניט האָפען אז ער זאָל אונז בעפרייען. היינט האָבען מיר אויף
זיך טויזענדער פרעה'ס, וועלכע מאַטערען אונז, וועלכע געזומען פון אונז אַרויס
אונזערע כחות און צו וועלכע מיר זיינען פערקויפט „אנו ובנינו ובני בנינו“. מיר
דאַרפען זיך איצטער דערמאָנען מיט ליעכע און זעהנוכט אַן יציאת מצרים
מבית עבדים און ריידען ארום דעם וויא טאָג אזוי נאכט, און דערציילען צו
אונזערע קינדער און קינדס-קינדער, „וכל המרבה לספר הרי זה משובח“.

מעשה בר' שמואל דעם פאבריקאנט, בר' מאיר דעם באַנקיר, בר' זרח
דעם מלוה, בר' טורדום דעם רב, וויא דיזע אלע שיינע מענטשעלעך זיצען זיך צו
זאמען, מרינקען זיך אַ גלעזעלע גוטע וויין און קלערען אויף אַרום „יציאת מצרים“.
דיא מעשה אָבער מיט'ן פראַסטען פשט גיפעלט זיי נאָר ניט. שטייטש! — זאָנען
זיי — קנעכט מאַכען אַ בונט און בעפרייען זיך! וואָס איז דאָס פאַר אַ יושר גלאַט
סתם בונטעווען זיך און בעפרייען זיך? וואו וועלען מיר דען אין דער וועלט אהין קומען?
ניין, דער פראַסטער פשט טויג דאָ פאַר אונז נאָר ניט, מיר מוזען זוכען אנאָנדער
דרש, מיר מוזען זיי קיין צייט ניט געבען דיזען פראַסטען פשט צו פערשטיין.
דענסטמאָל שטעלט זיך אַוועק ר' שמואל און דרש'נט: „כל ימי חייו — הלילות“,
דיין גאַנצעס לעבען זאָל נאָר זיין ביי נאכט, ביי טאָג אָבער זאָלסטו זיין מיינער
מיין קנעכט, מיין שקלאַפע, זאָלסטו ביי מיר אַרבייטען אין פאבריק און פערשוואַרצט

ווערען די טיידן דער רב ישע'לס זיך אנדער, פערטלעכע דיא אונזע צום היינע, און יאגט: „בל ימי חייו — לרביא לימית המיידר, איבייט נאדעלג, הארע זע, ווער פערטייגלעכ; דערפאר אז מייד יעט לויטען, וועט דיר ייז ניט די וועלט האבען א ליכטיגען נדערי, אבער „הרבנים אימרים, דיא אמתע קלינג בל שון ליטען און יאגען „ימי חייו, דעילם דיין דער מענט לעבט ניר איינמאל איין דיעזער וועלט, און דאס לעבעזי דארף ער נעניגענען אין דארף וויסן, אז ער איז פריי. „למען חיבור את יום צהר מארץ מרים בל ימי חייו, די זאכט גידיינען אז די דאס זיך ייזן יאגט בעזייט סין קענטענאפט און דארפסט לעבען א מענטשליכעם לעבען.

בְּרִיךְ הַמְּקִיב. וְהַעֲבֹשׂ יֵאָלֵף וְיֵן דְּגַר אֵיט אִי נִיבְעֵנִשׁ וְאֵל וְיֵן דֹּא צִיט
וְאֵס הַאָּבֵי אִיט גִּיעֵבִט אֵס דִּיע קִיט אֵן וְיֵד ע גִּיעֵבִי יֵרֵב
עֲבֵנֵן אֵן אֵסֵר אִיט. בְּגַד אֲדֻמָּה בִּיט דְּבִרָה תִּרְחֹף עִם דֹּא. בְּגַד וְיֵן
אִיט בִּיעַר כֹּאדִישׁ בִּי נִשְׁטֵי אֵס בִּיעַר בִּי אֵסֵר. אִיט דֹּבֵי אִיט דִּיעֵי
וְאֵחַד תֵּם, וְאֵחַד שְׂאִיט וְיֵדע לִשְׂאֵל.

[illegible]

רשע ביה דא איזט, דער רשע דער פארטייט יאנט. אז דגבורה דיאז
לכס', וואס אז איז איר דא ארבייט, באר ו.ס. זאגט אירט טאגט נישט ארבייט
א מענטש מיט דאז ארבייט א מענטש איז דאז בן. אבער צום ארבייטסן, ארבייט
טאגט דאס לעבט ייב' ארבייט, ארבייט, דערדערט, לבם ולא לוי, נאר איז
דייטט ער ארבייטט איז פערטיאצט יענע נאך איזט איז ער אליין יטערט א
פינער איז קאלטע וואסער נישט אריין איז לבט בן איינצע פאצע! איז וויל ער
נערטט זיך ארויס פון ביה איז ער א, יופר בעירט, ער לירענט אפ דא פונדא-
טענטאלע ווארדייט אז ארץ מענטש וועט גלייך נישט איז לבט נישט אין דא
בעפריאונג פון דא מענטשלייט, דערנאך דאבן מיר מיט אירם נישט וואס צו טאגן
וואף אתה דיהר את יעני, אירם וואס ביה נאך איינצע דא ציינער איז וואס
עדיינער, דאס מיר דאבען זיך יען א נאך בעפרייט פון דעם שראפעיהווי,
פון מערים, אין מיר וועלע זיך פון דעם דיינטיגע וואף אייך נעוים בעפרייט,
— מיר, איז נישט ער, דער דאז שראפעיהווי איז איינער אהער פונד, ער וויל
יט דא ערלייזונג יאן וואס טווען אינטערנעק.

תב כ"ה היא איב"ר, דער פראקטער, איינפעלטיגער מעניש פרעגט: „מה זאת?“ וואס גייט דא פאר צווייטע איינע? איבער וואס קריגט איהר זיך? וועגן וואס שטרייט איהר? ווארום זאלט אירר נישט אפמאכען אייער עסק אין גוט-מוט? „ואמרת אליו“, אירם זאלסטו ענטפער: „בחזק יד“, נור דורך געוואלט ווינען מיר בעפרייט גיווארן פון טצרים און נור דורך געוואלט וועלן מיר זיך אויף איצטער בעפרייען.

ושיאני יודע לשאיל את פתח לו ווע איינער ווייט נאר נישט וואס צו פרעגן, אירם זאלסטו אהין בקיצור דערציילען דיא גאנצע געשיכטע פון אינער אמאליגע און היינטיגע קנעכטשאפט און זאלסט איהם אזוי זאגען:

כ"ה ל"ה עובדי עבודד זרה היו אבותינו, אונזערע איראדור עלטערן ווינען אמאן גייען געטצען-דינער, ראב"י גילויבט און אלע דימדייטע איי דאכען זיך לייכט גילאזט פארפירען אבער נאך פרידער ווינען זיי נאר גייען ווילה, פלעגן זיך ארומרייסען און ארויסטראגען אהיראט וויא ווירדע חיות איי פלעגן נאך פשוט פרעסען איינער דעם אנדערן, דער שטארקערער פלעגט אויפפרעסען דעם שוואכערן, כייט דער צייט אבער דאס זיך מעהרער ענטוויקעלט דער מענישליכער פערשטאנד, וועלכער דאס אנטשאנען צו פירען מלחמה כייט דיא ווילדע טהירישע גייטונגען און געדרינע תאית פון דיא מענישע דענסמאל דאכען מענטשען בענריפען אז עס איז נישט נישט צו פרעסען מענטשענפלייט און צו פערשלינגען איינעם דעם אנדערן דיא טהירישע גייטונגען ווינען אבער ביי דיא מענישע גיר וועגן שוואכער גיווארן, דער שטארקער פלעגט אזוי וויא פריהער אונטגעדרייען דעם שוואכע, נאר איינמאל אירם אויפ-צושטען פלעגט ער אירם מאכען כאר זיך רעכט וועלכער כייט איהם אוועקזעבען אלעס וואס ער פארהארעוועט.

פון דענסמאל איי צידע זיך דורד דיא גאנצע געשיכטע, דורך גייענדיע און צעהנטויענדיע יארען א אונטערפערליכע מלחמה צווישען דעם פערשטאנד איי דיא טהירישע גידרינע תאית, צווישען דעם גוטען און דעם בייזע, צווישען דעם יצר טוב און דעם יצר הרע, דער פערשטאנד זוכט איינמער צו בעפרייען דיא מענישע איינעם פון דעם אנדערן, צו מאכען זיי גלייך, כדי זיי זאלען לעבען וויא ברידער און גלייך און צופרידענהייט; איי דאנענען דיא חיה רעה וואס ליעגט אין מענטשען זוכט איינמער צו אונטערזאפען איי מענטשען דעם אנדערן, צו צוטהיילען זיי, כדי עס זאל זיין וועמען צו רייסען, וועמען צו פערשלינגען אלע יסקלאווערייען, ארע איי מערדריקניגען וואס זיינען גיווען פון דאמאלס איי אויף דער גאנצער וועלט ביי אלע פעלקער שטאמען נאך פון דיווער הירדער, פון דיווע טהירישע גייטונגען, וואס זיינען איבערגעבליבען בירטה פון איינערע איראדור ערטער; אלע פערזענע וועלכע זיינען

נימאכט ניווארען. צייט דיא מענטשהייט עקזיסטירט, אירגענד וועלכע שטלאווערדי צו פערניכטען. שטאמען פון דעם רייךט ענישליכע; פערשטאנד, פון דעם יצר טוב. טויזענדע מלחמות האבען שוין דוזע עוויגע פיינדע געפיהרט צווייטע זיך. טויזענדע מאל איז דער פערשטאנד אויפנישטאנען צו פערניכטען דיא חיה רעה. עס דאט אירם אבער ביז איצטער ניט אין גאנצען געגליקט. ער פלעגט אפילו איממער מנצח זיין, אבער דאס שרעקליכע אונגעהייער פלעגט יעדעס מאל נור אָננעהמען אנאנדער געשטאלט, א ביסעל א בעסערע וויא פירדער, איי אבער אים גרונדע געבליבען דאס זגלבע טהיער. אזוי האט זיך דיא מענטשן־פרעסעריי אומגעוואנדעלט אין שטלאווערדי, דאט אין פגורלייך פון יארטווענדע אננינומען אלץ נייע און נייע גישטארטען, ביז עס האט זיך ארויסגעבילדעט דיא דיינטיגע, דיא קאפיטאליסטישע קנעכטשאפט, וואו עס שיינט אז יעדער מענטש קען דאנדלען פריי, איז אבער איי אמת א שטלאווער איין עבר, פיללייכט נאך מערער וויא א מאל.

זיא ילכד, נעהם און בעטראכט, וואס האבען ניוואלט דיא פארצייטיגע דערין פון זייערע קנעכט? זיי זאלען פאר זיי ארבייטען און מאכען אלץ וואס זיי ברייכען. ווען אבער א מענטש ארבייט, מוז ער עכע; נון, פארשטייט זיך, אז דיא קנעכט פלענען דאבען וואס צו עסען, אבער וואס זיי פלענען אויסארבייטען מנהר וויא זיי האבען גיהאט נייטיג אום צו דערדאלטען זייער לעכען, פלענען דיא דערין צונערמען און פלענען זיך לעכען א נומען טאג פון זייער (דיא קנעכטש) ביטערע פראגע. דיא דערין פלענען זארגען, אז דיא שטלאווען זאלען ניט אויסשטארבען פון דינער און קעלט, ווארים ווען א שטלאווער שטארבט דאט זיין הערר דווקא פרעה דאט גור ניוועי מערר ניט וויא אויף זכרים, וויא איז אבער איצטער? דיא גורר איז אויף אונז אלעמען, אויף אונז ארבייטער, וואס מוזען פערקויפען זיך זעלבסט, אונזערע פרויען, אונזערע קינדער פאר א הינגערליין צו דיא מייסטערס. און דאן איז אונזער לאגע נאך אונבעשטימטער און אונזיכערער אלס דיא לאגע פון דיא פארצייטיגע שטלאווען. מיר קענען נור דאן שטילען אונזער הונגער, ווען דיא רייכע דינען אונז צו ארבייטען פאר זיי. ענדיגט זיך אבער ביי זיי דיא ארבייט, דאן כימערן זיי זיך ווענען איז ניט מערר; פון זייערשווענען מענען מיר אלע קראפירען פיר דונגער. וואס זיי דאבען גידארפט, דאבען מיר זיי נימאכט. מיר דאבען גיבויט הייזער און מיר ליגען אויף גאס. מיר האבען שפייזען גיטאפען און צוגרייט, און מיר זיינען הונגעריג. מיר דאבען קליידער פערפערטיגט און מיר זיינען „ערום יעריה“ צומגעריסען און ארומגעשליסטען, גאקעט און בארוועט.

וידען אורטיג, אונזערע היינטיגע דערין האבען אונז בעהאנדעלט און בעראנד לע אונז, אונזער דער מאסקע פון גלייכדייט און פרייהייט, וועלכע דיא „חיה רעה“

[illegible]

ונשען אל די, ביי אדער דאס, מיר נע-ליקן צי נאך איז איז אבער
 דערשן בודנ'דיג צוהערן, איז אדער אדער ליכטער געקערט, מיר צווייטן נאך
 מיר זוכען ביי דער אדער, וואס יא דערשט איבער יא, דאס איבער
 דערשט, אדער עניני יא, עניני יא, אדער עניני יא, דאס יא יא יא יא
 ביי איז, דאס יא יא יא, ביי דאס יא יא יא, "יא עניני יא" — איז
 הבונה אדער אדער, איבערליכט יא יא; די יא יא יא יא יא יא יא
 קינע גלייכע יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא
 פירער יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא
 דרייט, אדער יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא
 מיר יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא
 פלא-יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא
 אלץ יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא יא
 נטויח, ובמירא גדול, ובאיתות ובמופתים!

ובאמת — זה הכל, ארבייטער, געהט דעם שטעקען!

$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & i \\ -1 & i \end{pmatrix}$

יוערען.

דאס וואס וועט פאסירן

[illegible]

סאל בעפרי'א ווערען!

אוי ווען מיר יענע דאס דאזע ניטא ווערן מיר אינאנעם צו פירען
אז מיר זינען אייז פונעם און מיר יענע לעבן און ארומען זיי פירען
פונעם דער פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם
פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם פונעם

פיטאליסטישע „חיה-רעה“ וועלען מיר בריינגען פאר א סרובן יבבר על כל עינות נז.

(ער כאן אומרום פשטת הגדול)

רבן נבליאל איז. דער צאליער, דער גלייכעניש יאגט כל שלא אמר שליט דברים אלו ויגר עם האם וז' נים פארגעניגט דא דאיינע דיי ואבע' לא יצא ידי חובתו אי ער נים יצא מיר ייד אידן ואי דא, אי דאס ויגען יי:

רצ"ה.	מישא	ומרוח,
כאיד	לידען	און ביטעניס.

רצ"ה, יידי אביהונ איז אים את דעיי ער זאגט אי וואס אמוערע אבות אביהונ יאבען בן איינס אי נעכט איינע דעל אנדערע האבען ביטער ניקעטשט אין זך נעכטע צייגט דיי. צווייט פארטן דעית צווייט פורטע זאבע, אין האבן נעמאדגט אי באהאנגן בל א ימיסדייט טוען מיר אייז כאן אידיא יערט וועט נים אנדערס יערע פארגעניגט וועט נים דא וועניגע דא דערצער איבער פיערן איי דעכבאט דא נעמאנגן בלדע אינטער וועט פיס, אן איי וועט נים אייז בלדע ייז דאג וועט דאס פאלר וועט זיך איטער בייגען אין דרייען אין בוקען

מישי, זו שאני איז ב' איז את רודו אי דורכער זאגט ער ייז דאס פאלר איצטער אייז ייזע ייז מיר זאגן איינע דאג אידערע ויז אידערע רע דאס נים זיין שנאמה ויילאזיז איז עס נעמאט, אז ווען מען רייסט נים איי ייז נים נים האט מיר נים, דא יבלי דורכער, איי בעי זאג נים זאבע צו פיער ישהיית, וגם צדה לא עשו להם, אז נים האט מען נים וואס צו עסען.

מידי זה שאני איז ב' ער ייז מיר און דאס ביטערניס וואס מיר נעכטען איז איידער מיר יערע אייזגבעט, ייזט אידר צווייט וואס דאס איז? צווייט דאס וואס מיר מייז דורכער איזגבעט ארבייט את כל עבודתם אטר עבדו כרם בפרך איז ארבייט יאס דאס פאלר מאיט, איז אלץ איבערנעמט דאס פיעל אייז א מאל, צו ייזר אייז א מאל, אן איז ארבייט יאזאכט אפ דעם קערפער מיט דעם גייסט צוזאמען.

בכל ייז ייזר אין יערע דור ווען נייגען קיגע אן ערליכע נעכטע, וואס האבען דאס אלעס ניערע איז פארגעמאנע, אין האבען דערלעיען, אן חוב אדם לראות את עצמי כאדו היא יעדער טעגט מיר זך אלץ בעטראכט דאס ער איז ער דאס ער איז א פגרא, א מלך, ייא יעדער אנדערער, מיט אלע

רעכטע אייף דיא געניסע פון לעבען וויא יעדער אנדערער, און איז געבארען פון דער נאטור פריי צו לעבען און צו געניסען, און דיא פרייהייט טאָר קייער פון איהם ניט צוועקרויבען. וואָס אַ דור ווייטער, ווערט דער דאָזיגער הייליגער ניראנקען (געלויבט איז ער) אלץ שטארקער און ברייטער, און מיר האָפּען איצטער אַז ער וועט אונז פיהרען לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו, אַז ער וועט אונז געבען דיא וועלט, וועלכע ער דאָס שוין איניערע עלטערען פאָרנעמפונגעלט, ער וועט אונז ערלייזען און געבען משיח-צייטען.

(רעק צו דיא „משא׳ כ״ט דיא „מרוח׳ ווען דיא טראַכט פון דער צוקונפט, און זאָג):

לפיכך אנהני חיבים, דעריבער זיינען מיר מחויב צו בעשפרעכען, צו דערקלערען, צו פאנאנדערקלייגען, צו פארברייטען דעם גרויסען מענשליכע געדאנקען פון פרייהייט און פון גלייכהייט, און פון דעם אלגיטיינעם רעכט צו לעבען און צו געניסען, ווייל נאָר ער אריי, דיעזער ניראנקען, איז אימסטאנדע אונז ארויסצוציהען מעבדות לחרות פון ישראלפערן צו פרייהייט, מינון ליטור פון טהיער צו פריידע, וטאבל ליום טוב, פוייאָמער צו נוסע טעג, וטאפיקה לאור גדול, פון פינכטערניס צו אַ גרויסען ליכט, ומשעבוד לגאולה, פון אונטערזאָרפענהייט צו זעלבסטיגנדיגקייט, ונאמר לפניו שירה חדשה, און מיר וועלען אידס זינגען אַ נייעם ליעד, איין הערליכעם ליעד — הללוהו!

הללוהו! — לויבט איר, איר עררליכע לייט, פערעהרט זיין נאָמען — „פרייהייט“! דער נאָמען זאָל גיבענט זיין פון אַיצט ביז און דיא עווינקייט! פון מזרח ביז מערב זאָל גערירט ווערען דער נאָמען „פרייהייט!“ איבער אלע פערקער האָט זיא זיך אויפגיהויבען, ביז צום הימעל דאָס זיא דערנרייכט, זיא האָט דערנרייכט דעם הימעל און צוטרעכען דיא געטער, דאָס זיך אראָפּגילאָזט אויף דער ערד און צובראָכען דיא קייטען! זיא דויבט אויף דעם עלעגנדען פון שטויב, דעם אַרימען פון שמוסין רייסט זיא ארויס! און שטעלט זיי גלייף מיט דיא איידעלע, מיט דיא ערשטן פון נאציאָן, דיא רייזפרוי, דיא מיטער, דיא ישראָל פּען, זעצט זיא גלייף מיט דיא זידן, זיא געניעכט מענטליכע גליק און ברייט זיך — הללוהו!

בצאת דעם כמצרים, וועי אַ פאָלק האָפט זיך ארויס פון דער ענגשאַפט און געטשפט פיר זיינע בעפרייאונג, ווען זיין רעכט איז זיין הייליגטהום, און איין מענטשליכעם בעוואוכט-זיין בערעררשט אידס — דאן ברויזט עס אויף וויא דער ים, וויא ווילדע פלוטדען ציניעסט זיך דאָס! בערג שפרינגען פאר אימה, וואלען ווערען אינגיזונקן, וואָס ברייזט די דען ים? וואָס ציניסט איהר זיך ווילדע פלוטדען?

וואס שפרינגט איהר בזרג, אין וואס פארוואנדלונג איזר שטארקע וואלען? פאר דעם העררשער פון דער וועלט, פאר דיא שטארקע מאכט פון פאלק, וואס ווירקט אין שאפט און צויבערט און בייט פאלאסטען פון שטיינער, און פון דרייער ציהט ער ברויט!

ברוך אתה, נעליכט ביסט דוא, הייליגער רעיון, וועלכער דאס היינמאל ניט אויסגעהערט צו וועסען דעם מענטשן, ער זאל זיך אויפזאפען און אראפזוארפען פון זיך דיא היימען פון יאנדע; פון ליידע און ערניערונג, און וועלכער וועט אונז ענדליך בריינגען למועדים ורגלים רבאים לקראתנו לשלום, צו גוטע און פרייליכע צייטען, און מיר ווערען אידם דאנקען על גאולתנו ועל פדות נפשותינו פיר אונזערע קערפערליכע און גייסטיגע ערלייזונג. ברוך אתה, נעליכט ביסטו ער לעזער פון דער מענשהייט!

שפוך רחמך, געס אראפ דיין ווארעטקייט אויף דיא פערלער, וואס קער נען דורך נאך ניט, און אויף דיא גאציאנען, וואס האבען דיין גאטען ניט גרופען זיי פרעסען זיך איינער דעם אנדערען און פערוויסטען זיך איינער אליין. געס אראפ אויף זיי דיין ליכט, אין דיין שטראהל זאל זיי עררייכען. פערטרייב דיא פינסטער ניס און ראט אויס דיא קנעכטשאפט פון אונזער זיי!

לא לנני, לא לנני, גיט פאר איי ווינע אינלכע גידאירען! איי זאגט א געוויסע גראסכע: מיר דאבען א גאט אין דימיל, אוי ער גרוט וואס ער וויל ער ריכטעט איין דיא וועלט איי נאך זיין איינריכטונג מינע מיר לעבען עצמיהם בכף ויהב מעשר ירי אדם זייערע געטגען ווינען אבער גאד איי וילבער, גיטאפען פון מענטליכע הענד. דיעזע לייטע דאבען אוינען און זענען ניט, וויא דער אלטאר ווערט אונטערנירגאבען אונטער זייערע אכגעטער, זיי דאבען אייערע און הערען ניט וויא דער שטורם בלאזט דאבען מיידית און בעגרייבען גיט דאס דיא געטער מינען פאלען, וויא אלע פריהעריגע גיטאכטע געטער, און צוואמען מיט זיי וועלען אויך פארען אלע וואס פערטרויע אויף זיי — אלע פיר וועמען גאלד איז דיא איינציגע הילף און שומץ.

מן המיצר פון דער ענגטאפט, פון דער אונטערדריקונג הויבען זיך פעל קער אויף, זיי קעמפפען איי ווערען פריי, זינען זיי נאך אייניג, דאנן דאבען זיי סין מורא גיט וואס רען זיי ווער טאן? ווען זיי העלפען זיך אליין, דאן ציטערען דעספאטען! עס איז בעסער צו פארלאזען זיך אויף זיך אליין, אלס צו פארלאזן זען זיך אויף דעסאנאנען. עס איז גוטער צו שטיצען זיך אליין, אלס צו פארלאזען זיך אויף אריסמאכראטען. דאס לערנען יעצט דיא פאלקער און זיי קעמפפען פיר פרייהייט.

זייער שיטין און זייער פעכטיג. זייער מעכטיגער ארעם איז דויף ניהיבני, דער
ארעם פון פעלדער טריט וואנדער. מיר ווילעני נישט שטארבען, מיר ווילן לעבען
און ענליכען פון אנדערע ארבייט. עפגנט אונז שטעל דיא טויערען פון גלייך לאמיר
אויך דארט אמאל פער ווילען. מיר זיינען נישט נישטענע וואס עס טוט א ריך
אויף קומען דיא רעטינגא

ארבייבני, אייפגייאבב! ארבייבני, אייפגייאבב!

פילעטאריע, פאליעטא! פאליעטאריע, פאליעטא!

ביי דא, ווילעני ווייניגער, אים נאכאן דער דעפאריאטא, ווער
עס נישט אדאנד צו דער מיטער זאכע.

נעהט מיט דעם פארשריט, ער איז נוס	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
ער בעווייזט נאך זעלטענע וואונדער	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
ער בריינגט ליכט אין דער פינסטערניס	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
ער צוברעכט דיא אייזערנע גראטעס	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
ער צשטענערט דיא דעםפאטאן	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
און בעפרייט פון זיי דיא לענדער	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
און פלייט דיא דאס וואס זיי בעלייגן	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
צו בלייבן ער וואס זיי ראנג נעלייגן	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
און נישט נאכדונג צו אלעמען גלייך —	זיין ווירקונג דויערט אייביג.
לייבט דעם ערשטע, דעם קרעכט	זיין ווירקונג דויערט אייביג.

נעמט ביי די יאיד, ביי די ביכט דיא יאיד ביי ארעם וואס ליגט,
דער דויך פון ארעם לייער, דורך דיר דאס ווי ארעם איז שטארקער ענג ווי
יונג, און פארשטערקער געדענק, און אייביגען נאנג אויף דעם יענע צו יער
פאלקאמפערניס, דו האסט ריין אנפאנג און האסט ריין ענדע, דיא בעהערניס
דיא גאט, דאס גיט געט נאך זיינע געטעס און אלע בריאם געדען פאר
ווערטס נאך דיר! דו בוסט איבער דא און דערשט דין מאק נישט אייף, דיא
ווערטס אויף בויט אים טייטש אמאנג, שטערבט זיי צו אים צו לעבעדיג טא
שינען, דיא לאיט ווי יאכעס און געדיינג, און נאכדער ווי ווער אויפלעיען צו
אונזשטאנדע אמאנגען און דעם וועט איר! יע, איינער בונד יאקל דאבען איז פיעל
דויר, וויא דער גרויסער ים יאכעס, און איינער בונד ייערמער, וויא דער ים תימא
ליעס, און ווען איינערע אוינע יאלי אונז בעיעהען, וויא דיא זונן און דיא לבנה,
וואלבען מיר אייך נישט בעיייען, איינערעבנען אייז פיליאמערטהייט פון דיא אלז
פערטייערען פארנען פון ענדעניג און ענטייגלינג, וועלכע דוא, אלמעכטיגער

פארטשט, בריינגסט דערפאר! דאס זאגן אלע גילדער אין אינער-קערפער, דאס
זאגט דיא פונדנאסט פון אונזער מיד, איי דיא ציג ביי אונז אין טייל איי דוא
ביכט עס, גרויסער פא טאגס וועלכער דאס דעם מענטשן ארויפגעפירט אויף
דעם ריכטיגען גראדע, דאס דיא מונטשייט דאס זיך מיט גענענטייט בערעמט
פון און פערנדרען, זאנדערנייט פערנאייננעם דרעפטען זיכע איר גליק איי
דיא רייכע אוצרות פון דער נאטיר, מיט עני מהיק סמע יעני ואבין מעולה,
דוא רעמעכט דעם שוואכען פון דיא קלייני פון דעם שטארקען, און דעם פראד
לעטאריאט פון קאפיטאל וועלכער בעראבענעט איהם.

ובכן — ויהי בחשכת לילה

(דיא רעוואלוציאנערע וויקענג דאס גיט אויפגעהערט איי דער פינכטערסטער נאכט).

אז ריב נכים הפלאת בלילה, פיעל וואגער דאסו בעיינען גרויסער
פארטשט, דורך דיא פינכטערע נעכט, דורך דיא נאכט פון תהיובורו האסטו
ארויסגעצויבערט א וועלט, דורך דיא נאכט וועלכע דאס גירערטט אין דאס פון דעם
איר מענטשן דאסמי ארויסגעצויבערט פערנאנט אין ריבט, דורך דיא נאכט פון איר
טערטרום דאסו הערפארנעבראכט ציוויליזאצאן און וויכענישאפט, דורך דיא נאכט פון
גנכטשאפט דאסו הערפארנעבראכט דיא רעטערין, דיא רעוואלוציאן קרב יום איז
הוא לא יום ולא לילה, עס נערערט ייף איצטער אויך א טאג, א שרעהליכער טאג איי
וועלכען טאג מיט נאכט וועלען קעמפפן פירכטערליך און פון דער איצטיגער
קאפיטאליסטישער ישראלערני וועט דער אונערמיטליכער פארטיטערט בעשאפע
דיא פרייהייט פון דיא ארבייטענדע מאסע!

ובכן ואמרתם שבת רצח

(אין אזוי וועט מען זאגען אז דער גענענטייגער מענטשן-מאדער האט אויפגעהערט).

איבין גבירותיי וינע אויבער כאכט וועט דאס פאקט אויסשפרייטען
איבער אללעם, וואס כאכט דעם לעבע ווערט צו ליבע

כי לו נאה, כי לו יאה,

ווייל פאר איהם פאסט עס, איהם גיהערט עס!

אזיך בכליכר, מעכטיג איי דער פערנאליטונג פון אלגעמיינעם וואדל בחור
בהלכר געוועהלט, וויא עס גיהער צו זיין דורך דעם אלגעמיינעם ווילען פון פאלק,
וועלען דיא ריכטיגע פערטרעטער פון פאלק רעגירען אלע געשעפטען פון דעם
פאלק גהודיו יאמרו לו, דיא גרויכע מאסען וועלען זאגען צו דיעזער פערנאליטונג:
לך כי לך, לך אף לך, לך הממטרה, כי לו נאה כי לו יאה! דעם פאלק גיהערט
עס פיר דאס פאלק פאסט עס!

אחד מי יודע.

איינס ווער זייט ? איינס ווייס איך : איין מענטשדייט איז דא אויף דער וועלט.

צוויי ווער ווייט ? צוויי ווייס איך : אויף צוויי טהיילען איז דיא מענטשדייט,
אָרעם און רייך.

דריי ווער ווייט ? דריי ווייס איך : כריסטליכע דריי-אייניגקייט פערשינסטערט
דיא וועלט.

פיער ווער ווייט ? פיער ווייס איך : דיא פיער יסודות בעדערשט דיא ארבייט.
פינף ווער ווייט ? פינף ווייס איך : אלע פינף יועלט-טריילען קאנטראלירט דאס
קאפיטאל.

זעכס ווער ווייט ? זעכס ווייס איך : זעכס טעג אין וואך ווערט איין ארבייטער
פארשווארצט.

זיבען ווער ווייט ? זיבען ווייס איך : זיבען טעג יום-טוב אין וואך צערלט דער
גביר.

אכט ווער ווייט ? אכט ווייס איך : פין אכט טעג א אינגעלע ליידיט שוין פון דער
ליניאן.

ניין ווער ווייט ? ניין ווייס איך : ניין מאנאט כלעק אום צו ארבייטען דריי
מאנאט ביזן טויט.

צעהן ווער ווייט ? צעהן ווייס איך : כון צעהן געבאט איז געווארען א תרי"ג.

עלף ווער ווייט ? עלף ווייס איך : עלף ברידער-דענדיער קענען נור רבנים אוי
בטלנים פערנלייכען מיט עלף שטערען.

צוועלף ווער ווייט ? צוועלף ווייס איך : צוועלף לעבער איז דא אין א טויג
ביינעל, און דאס איז כגוד דיא צוועלף שבטים.

דרייצעהן ווער ווייט ? דרייצעהן ווייס איך : אויף דרייצעהן טויזענד בפרות
טויג דיא קאפיטאליסטישע סיסטעם!

חד עובריא.

חד עובריא, חד עובריא, דובין אבא-מסמרא בתרי זוי — חד עובריא
חד עובריא.

ואתא בטלן ואכל לעובריא, דובין אבא-מסמרא בתרי זוי — חד עובריא
חד עובריא.

ואתא חנוני ואכל לבטלן, דאכל לעובריא, דובין אבא-מסמרא בתרי זוי —
חד עובריא, חד עובריא.

ואתא מלוה ובלע לחנוני, דאכל לבטלן, דאכל לעובריא, דובין אבא-מסמרא
בתרי זוי — חד עובריא, חד עובריא.

ואתא בנקירא ואכל למלוה, דבלע לחנוני, דאכל לבטלן, דאכל לעובריא
דובין אבא-מסמרא בתרי זוי — חד עובריא, חד עובריא.

ואתא בנקירא ודכת לבנקירא, דאכל למלוה, דבלע לחנוני, דאכל
לבטלן, דאכל לעובריא, דובין אבא-מסמרא בתרי זוי — חד עובריא, חד עובריא.
ואתא ריוויסא ושרף לבנקירא, דהכת לבנקירא, דאכל למלוה, דבלע
לחנוני, דאכל לבטלן, דאכל לעובריא, דובין אבא-מסמרא בתרי זוי — חד עובריא,
חד עובריא.

ואתא ריוויסא ודכת לבנקירא, דשרף לבנקירא, דהכת
לבנקירא, דאכל למלוה, דבלע לחנוני, דאכל לבטלן, דאכל לעובריא, דובין אבא-
מסמרא בתרי זוי — חד עובריא, חד עובריא.

ואתא הכא-צאליזמוס ברוך הוא ושרף ריוויסא, דשרף לבנקירא, דהכת
לבנקירא, דהכת לבנקירא, דאכל למלוה, דבלע לחנוני, דאכל לבטלן,
דאכל לעובריא, דובין אבא-מסמרא בתרי זוי — חד עובריא, חד עובריא.

פירוש:

חד עובריא — איין ארבייטער. דובין — וועלכען האט גיקויפט. אבא-מסמרא
סיין מאמע דער מייסטער. בתרי זוי — פאר צוויי גילדען. ואתא — איז געקומען. בכ' —
א לידיג-גאנצער. חנוני — א קרעמער. דא איבעריגע וועט יעדער בעל שכל אליין פער-
שטיין; און ווער עס וועט גיט פערשטיין, וועט איהם קיין פירוש גיט העלסען. ובכן ובא
לעולם נואל במהרה בימינו אמן!

א פּרעזענט

זיך דיא לייער פון

דער "צוקונפֿט"

א יעדן 2 יאָרס וועט אַ פּערזאָנלעך

אלעגאָריק'ס מעפּהאָדע

פֿאַ. א. האַקאווי

~ ~ ~

צו ערלערנען דיא ענגליש

~ ~ ~

שפּראַכע אַהאַלעסער

דיא אינפֿאָרמאַציע פֿון יעדן יאָרס איז פֿאַר אַלע

דיא צוויי ביכער קאָסטן \$1.50

\$1.65

וועט עס זיין אינפֿאָרמאַציע וועט

\$1.65

דיא צווייטע אַ יאָרס דיא

"צוקונפֿט" צווייטע דיא 2 ביכער.

דיא גענעראלע איז נאך אינפֿאָרמאַציע און יעדן
קען פֿאַרשטאַנדן דיא אינפֿאָרמאַציע

\$1.50

דיא צווייטע יאָרס איז צווייטע 1 באַנד

12 ביכער פֿון גענעראלע קאָסט

0.75

דיא צווייטע יאָרס איז צווייטע 1 באַנד

12 ביכער פֿון גענעראלע קאָסט

1.50

דיא צווייטע יאָרס איז צווייטע 1 באַנד

קאָסט

60984 81800

1875

1875

1875

1875

1875

1875